

Fraai duizendguldenkruid

door Theo de Jong

Voor 2021 had de plantenwerkgroep onder andere het inventariseren van de stedelijke bebouwing, zeg maar het harde substraat, op het programma staan. Hiertoe hoorde ook de inventarisatie van het industrieterrein. Op 8 mei nam ik een aantal leden van de plantenwerkgroep mee naar het oude Wang-gebouw aan de Costerweg. Niemand kende de naam Wang nog. Toch was Wang eind vorige eeuw marktleider op het gebied van minicomputers en tekstverwerking. In de hoogtijdagen, midden jaren tachtig, werkten er 33.000 mensen bij het Amerikaanse bedrijf. Het hoofdkantoor in Europa stond in Culemborg, inderdaad aan de Costerweg en er werkten ruim 150 mensen. Bij mij was Wang vooral bekend van grandioze eindejaarvuurwerk. Eind 1992 ging het bedrijf failliet. En vanaf dat moment stond het Wang-gebouw leeg.

De parkeerplaatsen aan de zuid- en oostkant van het gebouw werden langzamerhand weer door de natuur heroverd. Eerst door lage plantjes als straatjesgras en gewoon vetmuur maar later ook door hoge kruiden als Canadese guldenroede en gewone berenklaauw en zelfs door berken en populieren. De waterafvoer is gebrekkig, het lijkt erop dat de riolering niet zo best meer is, bij veel regen ontstaan dan plassen op de laaggelegen delen waar vochtminnende planten dan weer van profiteren. Behalve talrijke algemeen voorkomende soorten komen er ook minder algemene soorten voor zoals glad breukkruid, plat beemdgras en moerasbeemdgras. Andere leuke soorten zijn onder andere gifsla, zomerfijnstraal en kransmuur.

Ieniemienie plantje

Op 23 juli bezocht ik het terrein samen met Jaap Tonkes voor de tweede keer. Toen we terugliepen viel mijn oog op een klein plantje met een roze bloempje. Bij nadere beschouwing bleek het te gaan om een ieniemienie plantje fraai duizendguldenkruid (*Centaureum pulchellum*). Bij nog beter kijken, bleek dat er 10-duizenden van die kleine plantjes tussen de klinkers groeiden. Een wonderlijk gezicht. Fraai duizendguldenkruid wordt maar een centimeter of 15 hoog maar blijft meestal veel lager. Het overwintert, in tegenstelling tot echt duizendguldenkruid en strandduizendguldenkruid, niet als rozet maar bloeit na kieming meteen. Het is dus een éénjarig plantje. De plant bloeit met donkerroze kleine bloempjes waarvan de kroonbuis aan de top is ingesnoerd en duidelijk langer is dan de kelk met de ingesloten vrucht. Beide andere duizendguldenkruiden hebben geen ingesnoerde verlengde kroonbuis.

Betonklinkers

Fraai duizendguldenkruid is een pionier van open plekken op natte tot vochtige, soms brakke zandige en kleiige kalkrijke bodems. Ook groeit ze op vochtige verdichte kleiige en zandige bodems. De

vindplaatsen hebben gemeen dat ze (tenminste tijdelijk) vochtig en (matig) voedselarm zijn.

De vindplaats op het Wangterrein wijkt af van de hierboven beschreven standplaatsen. De soort groeit hier tussen betonklinkers, iets wat ik in de literatuur niet kon terugvinden. De betonklinkers liggen op zand waardoor de standplaats vast voedselarm is. Het zand is mogelijk kalkrijk geweest. De vochtcomponent wordt ingevuld door het incidenteel stagnerende regenwater. Al met al een bijzondere vindplaats van een bijzonder plantje. Landelijk komt fraai duizendguldenkruid best veel langs de kust voor, met name op de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden, de Waddeneilanden en het Lauwersmeergebied. In het binnenland zijn veel minder vindplaatsen, slechts in Twente, het oostelijk rivierengebied en Zuid-Limburg zijn concentraties te vinden.

Bekijken we de regionale verspreiding (tussen Lek en Waal) in het NDFF-bestand van de laatste 10 jaar dan zien we 177 waarnemingen met drie concentraties van vindplaatsen: de Put van Buren, een buitendijks grasland bij Gellicum en vooral de Everdingerwaard. De verspreiding in de laatste drie jaar (66 waarnemingen) en het laatste jaar (8 waarnemingen) laten op dezelfde plaatsen concentraties zien. Deze vindplaatsen zijn dus zeer bestendig. De verspreiding in ons werkgebied beperkt zich tot de Put van Buren en een waarneming aan de voet van de Beusichemsedijk bij de Pikse bogaard en natuurlijk het Wangterrein. Daar werden al op 1 oktober 2016 10.000-den plantjes gezien evenals op 14 juli 2018. Ook toen werden 10.000 plantjes ingevoerd. De vondst van 10.000-den plantjes in 2021 staat dus niet op zichzelf maar is een logisch gevolg van de vondsten in de voorgaande jaren. Ik ben benieuwd hoelang deze fraaie soort hier nog stand houdt. 🐦

